

О.Є. Златогорський, С.Д. Панишко
ДОСЛІДЖЕННЯ НА ГОРОДИЩІ ВАЛИ У м. ВОЛОДИМИР-
ВОЛИНСЬКИЙ

Протягом сезону роботи тривали на ділянці розкопу I та нового розкопу II, який закладено з метою повного дослідження масового поховання XX ст., виявленого в попередньому році. Окрім цього, проводилося шурфування території городища задля пошуку інших могил з масовими похованнями. Таким чином, робота експедиції проходила у двох напрямках: власне археологічні дослідження та ексгумаційні роботи.

Незважаючи на обмежений характер археологічних досліджень, отримано важливу інформацію про оборонну стіну та фундамент під нею мурованого замку Казимира Великого, що існував тут у XIV ст. Уточнено розміщення окремих ділянок стіни, зокрема її поворот у західному напрямку. Виявлено включення цегли в нижню частину вапнякової кладки. Відзначено дещо нижчу якість виконання окремих ділянок стіни

та фундаменту з внутрішнього боку замку у порівнянні із зовнішнім, дослідженим у 2010 р.

Зафіксовано сліди розбирання замку в 1370 р. у вигляді своєрідного пандусу з будівельного сміття, що прилягав до внутрішнього боку стіни та фундаменту. Здійснені проміри фрагментів цеглин, що містились у цьому шарі. З внутрішнього боку стіни, на рівні її переходу у фундамент, досліджена викладена з цегли піч оригінальної конструкції. У її конструкції використана добре оброблена вапнякова плита розміром 87,0 × 66,0 × 14,5 см.

Масові знахідки представлені, насамперед, керамікою. Серед індивідуальних знахідок, окрім згаданої вапнякової плити, виготовленої з якісної немісцевої сировини, слід відзначити кістяну квадратну шашку розміром 2,7 × 2,7 см з солярними знаками на поверхні, фрагменти

Рис. Вміст жіночої сумочки: срібна виделка та ложка, мундштук, флакон від парфумів та інші супровідні матеріали розстріляних

мідного клепаного посуду й арбалетний болт. Стратиграфія дослідженої ділянки сприяла чіткому розподілу рухомих знахідок стосовно шару будівельного сміття 1370 р. на два комплекси — ранішого та пізнішого часів.

Ексгумаційні роботи проводилися спільною українсько-польською експедицією ДП «Волинські старожитності» (керівник О. Златогорський) та Інституту археології університету ім. М. Коперніка з Торуні (керівник Анджей Кола). У межах розкопів I і II виявлено поховальну яму розмірами 16 × 4,0—5,0 м, в якій досліджено 367 поховань — жертв масового розстрілу 1940-х рр. Поховальна яма продовжується у північній стіні розкопу 1. Шурфами 1—3 (розмірами 1,0 × 1,5 м) на північ від розкопу також виявлено поховання і встановлено довжину поховальної ями, що сягає 33 м. У шурфі 7 (розмірами 1,0 × 1,5 м) за 10 м на

схід від південного краю розкопу 2 також зафіксовано поховання. У розвідкових шурфах 4—6, 8—10 на території городища поховань не виявлено. Супровідний матеріал похованих досить чималий. Серед найвагоміших знахідок варто відмітити жетони польських поліцейських Куліговського та Маловецького, фото польського генерала, жіноча сумочка, золоті і срібні прикраси та золоті монети царського періоду. Попередні висновки стосовно етнічної належності розстріляних до повного завершення дослідження робити зарано: згадані поліцейські за документами НКВС розстріляні в Осташкові та в Калініні. Але дослідження наводять на досить цікаві думки: не завжди можна довіряти «розстрільним» спискам радянських караючих карних органів і, як це не дивно, не завжди можна довіряти і супровідним матеріалам.

